

Meerdere Heerewegen

Meestal was er niet sprake van één Heereweg. Soms lagen twee evenwijdige wegen met dezelfde naam vlak bij elkaar en waren ze onderling verbonden. In de zomer waren de wegen mul en in de winter drassig en onbegaanbaar. Reizigers kozen daarom de route die in dat seizoen het best begaanbaar was. Zo kon het zijn dat men aan het eind van een strandwal moest oversteken naar een strandwal verderop. Zo ontstonden vergierde (schuin weglopende) wegen tussen twee strandwallen.

Heereweg in Kennemerland

Vanaf de 13de eeuw liep de belangrijkste noord-zuid georiënteerde weg door het graafschap Holland via de Bloemendaalsestraatweg, de Wüstelaan, de Hoofdstraat en de Rijksstraatweg in het huidige Santpoort. In Velsen-Zuid ging de route verder via de huidige Meervlietstraat, achter de kerk van Oud-Velsen langs. Vóór de aanleg van het Noordzeekanaal liep de Meervlietstraat over in de Wijkerstraatweg in Velsen-Noord. Vandaar liep hij door Beverwijk en Heemskerk over in de Alkmaarseweg en de Rijksstraatweg. Het systeem van particuliere wegen die voor iedereen toegankelijk waren, is tot ver in de 19de en ook in de 20ste eeuw gehanteerd. De eigenaren van de aan de wegen belendende percelen waren onderhoudsplichtig. Pas in 1847 kwam er een verordening waarin het onderhoud van openbare wegen aan de gemeente toekwam. Sinds het begin van de 19de eeuw werden belangrijke verbindingswegen bestraat. De kostbare aanleg van de bestrating werd betaald door het rijk. De eerste verharde weg in Velsen was de oude Heereweg. Na de bestrating in 1816 kreeg deze de naam Rijksstraatweg. Voor het gebruik ervan werd tol geheven.

Herbergen



Herberg Oud Romen in Beverwijk

In de middeleeuwen kwam in Nederland de herberg in opmars. Het was een plek waar reizigers konden eten, drinken, overnachten en paarden konden stallen ('uitspanning'). Herbergen waren vanouds gevestigd aan doorgaande wegen en dus ook aan de Heereweg. Zo waren er aan de Hoofdstraat in Santpoort in de 18de eeuw drie bekende herbergen: De Weijman, De Groene Valk en De Wildeman. In Velsen-Zuid waren er langs de route twee; De Prins en Het Roode Hert. In Beverwijk stond op de locatie van het huidige huize Westerhout de herberg Romen (of Oud Romen). En in Heemskerk bevond zich aan de huidige Deutzstraat herberg De Star.

De Heereweg vandaag

In de 20ste eeuw verloor de oude Heereweg (definitief) zijn functie door de aanleg van provinciale (snel) wegen. Toch is het traject van de weg nog op veel plaatsen aanwezig. Ze ligt nu vaak onopvallend in het landschap, soms onder een andere naam. Zo liep de route vanuit Haarlem over de Hoofdstraat in Santpoort-Noord, voor een deel nagenoeg parallel met de huidige N208. Waar de Hoofdstraat eindigt ging de weg verder onder de sinds 1816 zogenoemde Rijksstraatweg. Hier vormt deze weg een ventweg van de N208. Bij knooppunt IJmuiden buigt de weg zich in noordwestelijke richting af en loopt vlak langs buitenplaats Beekestijn. De weg loopt verder richting het historische dorp Velsen en door het dorp over de huidige Meervlietstraat. De Heereweg volgde door Velsen-Noord, Beverwijk en Heemskerk ruwweg de huidige loop van de straten Wijkerstraatweg - Velsersweg - Koningstraat - Alkmaarseweg - Rijksstraatweg verder naar het noorden.

ER OP UIT

Tentoonstelling 'Liefhebbers, 14 persoonlijke keuzes rond de niet getoonde collectie Velser Aardewerk/Kennemer Potterij'



Museum Kennemerland heeft een aanzienlijke collectie Velser aardewerk. Dat is een verzamelnaam voor aardewerk afkomstig uit de Kennemer Potterij. Een deel van de collectie is permanent opgesteld, maar een aanzienlijk deel is opgeborgen in het depot. Een aantal vrijwilligers heeft een keuze gemaakt uit deze 'onzichtbare' collectie. Vervolgens hebben zij daar objecten bij gezocht. Daarbij hebben ze allemaal een andere invalshoek gekozen zoals functie, gebruik, vergelijking, ontwerper of decoratie. Ook zijn er foto's te zien van de Kennemer Potterij. De tentoonstelling is t/m 30 juni 2024 te zien in Museum Kennemerland, Noordwijkweg 2a in Beverwijk.

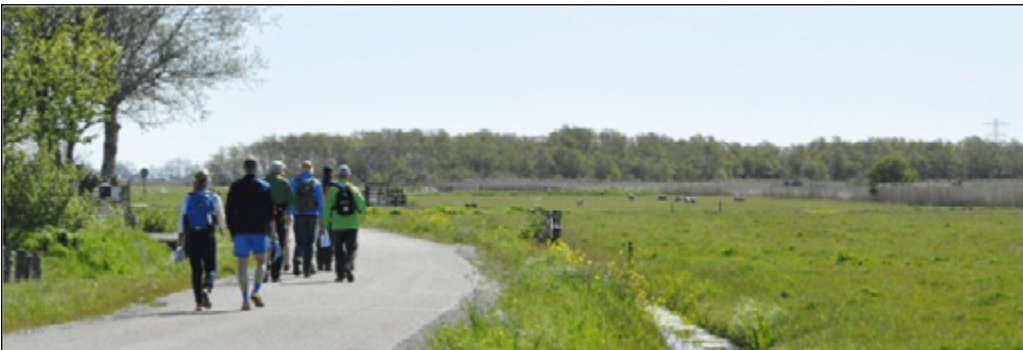
Tentoonstelling 'De Makers van Holland | 900 – 1300'

In het jaar 900 was het land dat wij nu 'Holland' noemen niet veel meer dan een smalle strook duinen langs de Noordzee. Vierhonderd jaar later was het landschap onherkenbaar veranderd en woonden er zo'n 200.000 mensen in dit gebied. Wie waren zij? En hoe hebben zij de basis gelegd voor het 'Holland van nu'? Dat ontdek je in deze tentoonstelling die tot en met 16 juni te zien is bij Huis van Hilde in Castricum. In aansluiting op de tentoonstelling 'De Makers van Holland' is er een aantal lezingen over vondsten uit die periode en wat dat vertelt over de wereld waarin de 'makers' leefden.

Donderdag 16 mei: lezing 'Boerderijbouw in Noord-Holland tijdens de Grote Ontginningen in de 10de tot 13de eeuw' door Menno Dijkstra

Donderdag 30 mei: lezing 'Het jaar 1000 in Kennemerland; een archeologische tournee' door Jan de Koning De lezingen beginnen om 20:00 uur en kosten € 7,50 (incl koffie/thee). Aanmelden kan via agenda op de website van Huis van Hilde of klik op bovenstaande links van de betreffende lezing.

Wandelen door het Land van Hilde



Hemelvaartsdag, donderdag 9 mei, is het landschap rond archeologiemuseum Huis van Hilde in Castricum het decor voor een nieuw wandelevenement: Wandelen door het Land van Hilde. Er zijn drie thema's waar men uit kan kiezen: 'Strijd in het landschap', 'Zand, Duin en Bosch' en 'Kastelen en Buitenplaatsen'. De routes van circa 6 of 15 kilometer voeren de deelnemers langs de zichtbare én onzichtbare historie van de regio. Alle routes starten bij Huis van Hilde en onderweg wordt er door de Oer-IJ-gidsen stilgestaan bij de (bewonings) geschiedenis van het 'Land van Hilde' en hoe dat is terug te lezen in het landschap van nu. Deelname kost € 12,50. Rond Huis van Hilde worden tijdens het wandelevenement diverse 17de-eeuwse historische activiteiten georganiseerd voor jong en oud. Zo kan je leren schieten met een musket, een pasteitje bakken boven open vuur, een eigen geurzakje maken én zijn er diverse spelletjes zoals bikkelen, het kootspel of touwtje springen. Ook niet-deelnemers aan Wandelen door het Land van Hilde kunnen op Hemelvaartsdag meedoen met de historische activiteiten bij Huis van Hilde.

Kijk op de website van Huis van Hilde voor meer informatie en een aanmeldingsformulier.

Nationale Molendag ook in Santpoort

In het weekend van 11 en 12 mei is het weer Nationale Molendag. Tijdens dit weekend openen honderden molens hun deuren voor bezoek. Dit jaar wordt voor het eerst het cultureel evenement 'Verhalen van de wind' georganiseerd. Hierbij brengen spoken word, muziek, beeld en geluid de verhalen van de molenaarscultuur tot leven. Ook worden er kinderworkshops georganiseerd. Dit evenement is op zaterdag 11 mei bij te wonen bij korenmolen De Zandhaas in Santpoort-Noord. Meer informatie over de molendag en het evenement (ook ticketverkoop) vind je hier.

Lezing 'Wederopbouw in de gemeente Velsen volgens plan Dudok en Bureau Van Tijen & Maaskant'

Geen enkele andere periode heeft zo haar stempel gedrukt op Velsen als de Wederopbouwperiode. Dit komt niet in de laatste plaats door het ambitieuze wederopbouwplan van drie grote stedenbouwkundigen: Willem Dudok, Huig Maaskant en Willem van Tijen. De wederopbouwperiode is niet bij iedereen geliefd. De huizen waren klein en goedkoop gebouwd. Toch heeft het wederopbouwplan veel ongekende kwaliteiten die nog steeds gelden in de gemeente. Door niet lukraak te bouwen zijn veel natuurgebieden en buitenplaatsen gespaard.

Het plan behelsde ook een prachtige recreatieve route (Heerenduinweg), een echte stedelijke doorgaansweg (Lange Nieuwstraat) en een van de woonwijken afgeschermded industrieweg (Kanaaldijk). En dit zijn nog maar een paar van die kwaliteiten. Dudok-expert Pieter Rings dook in de archieven, fietste rond en vond veel om de wederopbouw de aandacht te geven die ze verdient. De lezing is op 13 mei, klik hier voor meer informatie over locatie en toegangsprijs en aanmelden. Aanmelden is verplicht.



Wederopbouw Duinwijk in IJmuiden

Dag van het Kasteel



Voor het eerst is het in 2024 het hele Pinksterweekend (18 t/m 20 mei 2024) tijd voor Dag van het Kasteel. Deze editie is het thema 'Aan Tafel!', waarbij de focus ligt op de voedselcultuur van kastelen, buitenplaatsen en landgoederen. Deze locaties hadden vaak eigen moestuinen, veel keukenpersoneel, uitgebreide tafeletiquette en prachtige serviezen. Eten was niet alleen noodzakelijk maar ook een luxe en een manier om met rijkdom te kunnen pronken. In de IJmond zijn de buitenplaats Beeckestijn, Ruïne van Brederode en Landgoed Marquette te bezoeken. Klik hier voor meer informatie over openingstijden en speciale activiteiten.

De band familie Boreel – Engelmunduskerk

Op zaterdag 25 mei kunt u deelnemen aan een interessante rondleiding door zowel het huis Beeckestijn als de Engelmunduskerk in Oud-Velsen en omgeving. Centraal staat de relatie tussen de bewoners van de buitenplaats en bezoekers van de eeuwenoude kerk – twee bijzondere historische gebouwen. Behalve de naam Boreel komen ook andere namen voorbij zoals Brederode, Trip en Corver. Welke sporen hebben zij nagelaten? De gids vertelt u tijdens de wandeling naar de kerk over de historische gebeurtenissen die daar plaatsvonden. Het programma start om 10.15 uur in het Museumhuis Beeckestijn, Rijksweg 134 te Velsen-Zuid.

Meer informatie over het programma en aanmelden vindt u hier.



PUBLICATIES

De kastelenlinie Beverwijk Heemskerk, Jan Butter, Wijk aan Zee 2024



Op het grondgebied van de gemeenten Beverwijk en Heemskerk werd vanaf het jaar 1250 een linie van kastelen aangelegd. Zij vormden een sterke verdedigingsgordel tegen de vijandige West-Friezen. De linie bestond uit een tiental kastelen. Tel daarbij op enkele voorgangers, een paar domeinhoven (versterkte boerderijen) en wat losse adellijke woontorens, dan staat de teller al snel op zeventien of zelfs meer kastelen.

Twee daarvan zijn er nu nog: Marquette en Assumburg. De rest is verdwenen. Hooguit zitten er nog restanten in de bodem. Over de kastelen en hun bewoners doen allerlei fantastische verhalen de ronde: over dappere ridders, schone jonkvrouwen en tragische liefdes. Samen met de echte historische wetenswaardigheden vormen ze een ware schat. Het boek verschijnt als print on demand en is niet verkrijgbaar in de boekhandel. Een exemplaar is eenvoudig te bestellen op de [website www.boekenbestellen.nl](http://www.boekenbestellen.nl). De prijs is € 19,95, exclusief verzendkosten.

De verrassende natuur van het Oer-IJ landschap, Stichting Oer-IJ 2024



Na '2000 jaar strijd in het Oer-IJ landschap' komt Stichting Oer-IJ in mei met een tweede themaboek: 'De verrassende natuur van het Oer-IJ landschap'. Een grote groep deskundigen heeft bijdragen geleverd aan dit rijk geïllustreerde boek. De verhalen belichten de natuurwaarden van de belangrijkste landschappen in het Oer-IJ gebied: de duinen, de veenweiden en het kleigebied. Ook het ontstaan, water, de invloed van de mens op de natuur en de toekomst krijgen ruime aandacht in deze rijk geïllustreerde uitgave. Speciaal voor dit boek is een landschapsecologische kaart gemaakt die laat zien waarom de natuur in onze regio zo rijk en verrassend is. De uitgave omvat 160 pagina's tekst, staat vol afbeeldingen en heeft dezelfde opmaak als het boek "2000 jaar strijd in het Oer-IJ landschap". Het boek kost € 24,50 en is te koop bij Stichting Oer-IJ en in de boekhandel. Bij voorintekening (tot 15 mei) krijgt u € 4,50 korting en is de prijs dus € 20,- (bij afhalen in Huis van Hilde). Wie hiervan gebruik wil maken stuurt voor 15 mei 2024 een mail aan info@oerij.eu.

HKV kastelenserie: Kasteel Brederode, Historische Kring Velsen 2024



De Historische Kring Velsen heeft deel 4 uit de HKV-Kastelenserie gepubliceerd. Onderwerp dit keer is Kasteel Brederode en is ook nu weer geschreven door HKV-lid Jan Morren. Net als de andere delen is het verhaal goed gedocumenteerd en voorzien van vele mooie illustraties en zijn er veel verwijzingen naar wetenschappelijke en historische documenten.

Dit digitale boekwerk kunt u lezen door [hier](#) te klikken.

KORT NIEUWS

Kapelwoning Beeckestijn gerestaureerd



Kapelwoning na restauratie

De kapelwoning die in het landschapspark van Beeckestijn is te vinden, is rond 1770 gebouwd. Het is uniek, want het is een van de vroegste voorbeelden van de neogotische bouwstijl in Nederland. Het gebouwtje bood woonruimte aan personeel van de buitenplaats, maar was tegelijkertijd een soort decorstuk (folly) in het park. Het pand is nu in bezit van vereniging Hendrick de Keyser, die zich inzet voor het behoud van monumentale gebouwen in ons land. Om dit bijzondere erfgoed te behouden, en bovenal klaar te maken voor een duurzaam toekomstig gebruik, is de kapelwoning afgelopen jaar grondig gerestaureerd. Het uitgangspunt van deze restauratie was naast behoud van de cultuurhistorische waarde, ook het versterken en inzichtelijk maken van het gebruik ervan als dienstwoning. Letterlijk hoogtepunt van de restauratie was het terugbrengen van de torenspits die aan de hand van eeuwenoude afbeeldingen is gereconstrueerd. Nu de restauratie is afgerond, kan iedereen deze folly zelf beleven door hier te logeren; de Kapelwoning is namelijk één van de vakantiehuisen van Hendrick de Keyser. Zie [hier](#) voor meer informatie en verhuur.

Oer-IJ brug geopend in Spaarnwoude

In recreatiegebied Spaarnwoude is afgelopen maand een tweede Oer-IJ brug geopend. De brug verbeeldt symbolisch het krekensysteem van het oude Oer-IJ. Bij de brug staat een paneel met beknopte informatie over het Oer-IJ landschap en de bewogen bewonersgeschiedenis van de Romeinen. Het Oer-IJ had een belangrijke invloed op de vorming van het landschap in deze regio. In dit gebied is nog steeds veel te zien van de unieke ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van dit voormalige landschap. De bodem herbergt tal van boeiende verhalen over zowel de historie als de cultuur van de voormalige bewoners. Om hier bewust van te worden kun je in Spaarnwoude de Romeinse route volgen, waar de nieuwe brug onderdeel van is.

De eerste Oer-IJ brug ligt over de Schulpvaart in Castricum. Ook Uitgeest krijgt binnenkort twee Oer-IJ bruggen. Met de herkenbare brugleuning wordt zichtbaar gemaakt dat het hier om het Oer-IJ gebied gaat. De bedoeling is dat er nog veel meer van dit soort uitingen in het landschap komen.



Aanvullend bodemonderzoek op archeologisch rijksmonument Oud Haerlem



Luchtfoto van Oud Haerlem in Heemskerk

De gemeente Heemskerk gaat aanvullend onderzoek laten doen op het terrein van kasteel Oud Haerlem. Vanaf mei start het bureau Saricon met geofysisch veldonderzoek op en rondom het terrein van het kasteel. In 2020 is er al veldonderzoek gedaan. De sporen die toen zijn gevonden zijn uniek. Er ligt een groot middeleeuws kasteelterrein verborgen met een hoofdburcht van 45 bij 45 meter, een voorburcht en een voorhof. Ook is er een verdedigingsstructuur van grachten en wallen. Toch is niet het hele terrein onderzocht en in kaart gebracht. En zijn sommige delen alleen met één techniek onderzocht. Onderzoek met een andere techniek levert nieuwe informatie op. Hiermee wil de gemeente het hele rijksmonument en het terrein daaromheen in kaart brengen. Met alle informatie over het terrein gaat de gemeente in 2025 onderzoeken wat er mogelijk is om de geschiedenis van het kasteel zichtbaar en beleefbaar te maken.

Gang naar kasteel Oud Haerlem



Kunstwerk Gang naar Oud Haerlem

In het centrum van Heemskerk is sinds november een nieuw kunstwerk te bewonderen: 'Gang naar Oud Haerlem' aan de Zaalberglaan. Dit kunstwerk van kunstenaar André Pielage verwijst naar de kastelengeschiedenis van Heemskerk. André Pielage heeft zich verdiept in de rijke kastelengeschiedenis van Heemskerk. Hoewel in Heemskerk op dit moment nog maar 2 kastelen te zien zijn (Kasteel Assumburg en Chateau Marquette) heeft gemeente Heemskerk er in totaal 10 gehad. De kunstenaar heeft zich voornamelijk laten inspireren door kasteel Oud Haerlem waarvan de resten in de grond zijn bewaard en de kasteeltuin van Assumburg. Ook speelt de mythe van een geheim gangenstelsel onder de kastelen een grote rol in het werk. Extra leuk is dat het kunstwerk ook deels gebruikt kan worden als zitmeubel.

Prent op basis werk schilder Van Heemskerck gevonden in kast Heemskerk



Prent van Heemskerck

In een kast bij de Historische Kring Heemskerk blijkt al jaren een prent te liggen naar ontwerp van de 16de-eeuwse schilder Maarten van Heemskerck. De gemeente kocht de prent in 1998 en schonk die later aan de geschiedenisvereniging. Daar waren twijfels over de echtheid ervan, dus het werk raakte in de vergetelheid. De conservator heeft vastgesteld dat het een gravure is van de Haarlemse Philip Galle (ook bekend als Philips). Hij maakte de prent na ontwerp van Van Heemskerck.

Maarten van Heemskerck werd in 1498 geboren in Heemskerk en geldt als een van de eerste renaissanceschilders in Nederland. Zijn werken zijn te zien in vooraanstaande musea in New York, Zweden en Londen. Hij schilderde altaarstukken en werken met Bijbelse voorstellingen en was een geliefd portretschilder. In de 16de eeuw werd hij gezien als een van de succesvolste en vernieuwende kunstenaars van de Noordelijke Nederlanden. Hij overleed 450 jaar geleden, in 1574, in Haarlem. Vanaf september organiseren het Frans Hals Museum, Stedelijk Museum en Teylers Museum een overzichtstoonstelling over hem. In elk museum staat een ander deel van zijn leven centraal. Lees het hele artikel op nos.nl.

Een bewegende Maerten van Heemskerck in het centrum van Heemskerk

Kunstenaar L.J. van Tuinen maakte een bijzonder kunstwerk op de muur aan de Gerrit van Assendelfstraat in Heemskerk, rechts van Bakker Meijer. De kunstenaar staat bekend om trompe-l'oeil (gezichtsbedrog) schilderijen. Zijn kunst lijkt soms op je af te komen en met je telefoon kun je het kunstwerk tot leven roepen. Er is namelijk 'augmented reality' toegevoegd aan het werk. Dat is een digitale laag over de werkelijkheid. Op de muur van de slager tegenover de schildering vind je een QR-code waarmee je wordt doorwezen naar een websitepagina. Houd het scherm voor de muurschildering en de schildering komt tot leven! Op de schildering zijn onder andere een meeuw, (zand)kasteel en schilder Maerten van Heemskerck te zien. Zo maakt L.J. van Tuinen het karakter en de geschiedenis van Heemskerk op een speelse manier zichtbaar.

Maquette van de oude rooms-katholieke kerk in Driehuis



Maquette van oude kerk in Driehuis

De rooms-katholieke kerk in Driehuis is ontstaan in het begin van de 17de eeuw. Voor zover is na te gaan werden er toen kerkdiensten gehouden in een boerderij die gebruikt werd als schuurkerk. Hierbij stond ook het pastoorshuis. In 1723 werd de schuurkerk vervangen door een kerkgebouw dat tegen het pastoorshuis werd gebouwd. In 1839 werd dit kerkgebouw met de pastorie verbouwd. Hiervan zijn de verbouwingstekeningen bewaard gebleven. Op basis van deze tekeningen en oude foto's heeft Jan Morren in 2023 een maquette gemaakt. In 1893/1894 werd de huidige Sint Engelmunduskerk in Driehuis gebouwd. Hierna werd het oude kerkgebouw ingekort en bij de pastorie getrokken. In 1919 kwam een nieuwe

pastorie gereed waarna de oude pastorie werd afgebroken. De maquette is door Jan Morren geschonken aan de Engelmunduskerk en geeft een mooi beeld hoe de voorloper van de huidige kerk er uit heeft gezien.

Vind de monumentenspecialist die bij u past

Op zoek naar een betrouwbare specialist voor de klus die maar blijft liggen, of advies nodig? Ontdek de uitgebreide keuze aan monumentenspecialisten, met expertise in onderhoud, restauratie en verduurzaming van monumenten. De monumentenspecialist heeft de juiste kennis en ervaring. In de SpecialistenWijzer vindt u voor elke klus een geschikte specialist met een vermelding van de belangrijkste expertises.

Klik [hier](#) voor de SpecialistenWijzer.

Subsidie gemeentelijke monumenten

Gemeente Beverwijk

Eigenaren van een gemeentelijk monument kunnen subsidie aanvragen voor onderhoud en restauratie van hun pand. De complete tekst van de 'Subsidieregeling voor de restauratie en onderhoud aan gemeentelijke monumenten', met daarin onder andere alle voorwaarden waaronder subsidie wordt verleend, vindt u hier.

Gemeente Heemskerk

Als eigenaar van een gemeentelijk monument in de gemeente Heemskerk kunt u voor onderhoud en restauratie een tegemoetkoming in de kosten aanvragen in de vorm van subsidie. Er is subsidie voor onderhoud, restauratie of een abonnement op de Monumentenwacht Noord-Holland. Meer informatie en het aanvraagformulier vindt u hier.

Gemeente Velsen

Bij de gemeente Velsen kan subsidie aangevraagd worden voor onderhoud of restauratie van een gemeentelijk monument. Alle voorwaarden waaraan een aanvraag moet voldoen, zijn opgenomen in de 'Subsidieverordening Monumenten Velsen'. Deze verordening en het formulier voor de subsidieaanvraag zijn hier te vinden.

Nuttige websites

Monumenten.nl | Wegwijs in monumentenland
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
NMF Erfgoedadvies - Erfgoed in Noord Holland
Monumentenwacht Nederland
Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg
Steunpunt Monumenten en Archeologie NH
Historische kring Heemskerk
Historisch Genootschap Midden Kennemerland
Historische Kring Velsen
Stichting Santpoort

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:



Gemeente Beverwijk:

Conny van Rijn
Telefoon: 0251-256256
E-mail: c.vanrijn@beverwijk.nl



Gemeente Heemskerk:

Elze Belterman / Saskia Gunst
Telefoon: 14 0251
E-mail: post@heemskerk.nl
[Link naar erfgoedregister Heemskerk](#)



Gemeente Velsen:

Masja Gemser: 06 40500334
Joke Groot: 06 40673199
E-mail: monumenten@velsen.nl

Colofon

Vormgeving: Interne Dienstverlening (Repro), gemeente Velsen
Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.